

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Oponentský posudek na bakalářskou práci

Název práce: Pohled dětí na morální aspekty v pohádkách

Autor práce: Marta Šedivá

Vedoucí práce: Mgr. Iva Junová, Ph.D.

Oponent práce: Doc. PhDr. Jiří Semrád, CSc.

Autorka pro svou bakalářskou práci zvolila zajímavé a pedagogicky nosné téma pohádek jako zdroje mravní výchovy mladé generace. Téma sice není nové, ale získává na aktuálnosti s tím, jak se ve společnosti šíří zábavný průmysl a zasahuje i nejmladší generaci a „krmí“ ji pohádkami pro dospělé a nebo, na tomto principu zpracovanými příběhy. Aktuálnost tématu pohádek je spojena i s proměnami gramotnosti mladé generace.

Předložená práce je autorkou strukturována do úvodu, pěti kapitol a závěru, doplněná seznamem užití odborné literatury. Práce je teoreticko-empirického charakteru. V úvodu nás autorka seznamuje s důvody volby tématu a s cílem práce. Uvádí i vědecko-výzkumný problém a metody zpracování práce. Z metodologického vymezení práce vyplývá, že autorka má dosud málo zkušeností s psaním quasi vědeckých prací, ale je třeba ocenit, že se o metodologické vymezení práce pokusila. Zcela nadbytečně následně čtenáři podává informace o obsahu práce, neboť od toho je připojená anotace.

Čtenář by předpokládal, že metodologické vymezení práce, které sice není stylisticky dokonalé, ale funkční povede autorku k jasné strukturaci dalších částí práce. Bohužel se tak nestalo. První kapitola je tak naprosto nepochopitelně (rozsah 1+1/2 strany) zpracována v duchu běžných seminárních prací, kdy se začíná vymezením pojmů, odvádějících od merita řešeného problému. Nepochopitelné je i zařazení dalších kapitol věnovaných psychologickým teoriím morálního vývoje, mravní výchově redukováné na metody. Následně je zařazena kapitola o literatuře jako součásti lidských dějin (čtenář přemýšlí z jakého důvodu, proč není třeba zařazena kapitola pohádka jako literární útvar v české literatuře), kde je naprosto v rozporu s cílem práce, formulovaným vědecko-výzkumným problémem pojednáno o teorii literatury, funkci literatury. Teprve pak následuje to, co mělo být uvedeno hned v první kapitole, tj. místo pohádky v literatuře a úloha pohádky v morálním vývoji dětí.

A v rámci těchto kapitol, které měly být povýšeny na kapitoly, mělo být využito i poznatků o Piagetovi, Kohlbergovi, Vackovi aj. kapitola o souvislostech sociální pedagogiky a morálky v pohádkách se rovněž příliš nezdařila. Čtenář ji vnímá jako „obětinu bohům“, ale výpovědní hodnotu má velmi omezenou. Teoretická část není završena žádným shrnutím.

Empirická část pak postrádá teoretická východiska, tj. stav poznání sledované problematiky. Bez toho je empirické šetření zcela fakultativní záležitostí, a kdyby nepředcházela teoretická část, vůbec nic by se nestalo. Výzkumné otázky nejsou špatně voleny, ale chybí tam jedna zcela zásadní: jaký typ hrdiny je osloven (např. je-li to zajíc nebo vlk z Počkej zajíci!). Celkem uspokojivě je představen výzkumný vzorek respondentů, i když pro objektivnější posouzení by bylo vhodné něco vědět i o sourozencích a rodičích zkoumaných dětí. Cenné na empirickém šetření je soubor použitých metod. Jak sama autorka připouští, zvolená metoda skupinového rozhovoru nebyla asi nejšťastnějším výběrem. Do vlastní empirické šetření i nevhodně zasáhla učitelka, když s dětmi opakoval pohádky těsně před příchodem badatelky. Nicméně explorativní metoda realizovaná technikou individuálních rozhovorů a dotazníkem má svoje opodstatnění. Problém však je, že čtenář se nic nedozví o dotazníku, jeho koncipování, protože dotazník není v příloze přiložen. Zcela nepřijatelné pak v empirickém šetření je, že mezi pohádkami jsou zařazeny i jiné útvary, např. seriály, které tam nemají co dělat (konec konců to přiznává i autorka v závěrečném shrnutí). Problém empirické části vidím i v tom, že autorka nashromáždila poměrně velké množství faktů, ale tyto již nejsou zpracovány tak, jak by si zvolený výzkumný design vyžadoval. Schází tam vytvoření nějakých kategorií morálních typů, k nimž se děti hlásí.

Závěr práce pak nepřekračuje opakování obsahu empirického šetření. Naprosto schází konstatování, zda cíl práce byl splněn. Velmi nesměle je pak načrtnuta možnost dalšího pokračování výzkumu.

Ani po stránce formální a jazykové není práce bez problémů. Práce je vystavěna na poměrně malém počtu odborné literatury, v obsahu práce schází uvedení přílohy. Objevují se i prohřešky proti pravopisu, např. na str. 2 vypadla předložka s, za Ph. D. se píše tečka atd.

I přes uvedené připomínky se domnívám, že předložená práce ještě splňuje kritéria vytčená k přijetí závěrečných prací a proto práci doporučuji přijmout jako bakalářskou.

Hodnocení: dobře

V Hradci králové 14. 4. 2015

Doc. PhDr. Jiří Semrád, CSc.